

แนวทางสนับสนุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของชุมชน ท้องถิ่นเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

Approach to Supporting Competitive Advantage from Local community for Thailand's 20-Year National Strategy

ปรียาพร เหดระกุล, ชูศักดิ์ จึงพานิช และรุ่งภพ คงฤทธิ์ระจัน
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

บทคัดย่อ

กรอบวิสัยทัศน์และวิธีการเชิงยุทธศาสตร์ที่ชาติหนึ่งชาติใด ได้กำหนดแนวทางขึ้นอย่างรอบคอบ เพื่อเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศต่อยอดอดีต มองรากเหง้าที่สำคัญทางเศรษฐกิจ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในมิติคมนาคม เทคโนโลยี และอุตสาหกรรม รวมทั้งยังมีส่วนในการสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ให้กับประเทศชาติ

การพัฒนาผู้มีความสามารถในการแข่งขันจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางสนับสนุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีแนวทางรองรับเพื่อให้สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ตามวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

การวิจัยครั้งนี้ จากการวิเคราะห์พบว่า การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของชุมชนท้องถิ่น ควรทำใน 2 ระดับ คือ ทั้งใน ระดับมหภาค และต้องพัฒนาผู้ประกอบการ กล่าวคือ (1) ระดับมหภาค โดยสร้างปัจจัยหลักในการรองรับการแข่งขันทั้ง 12 ปัจจัยให้เข้มแข็ง (2) ต้องพัฒนาผู้ประกอบการและผลิตภัณฑ์ที่ต้องการความเป็นเลิศ ให้มีความสามารถสูงขึ้น ทั้งสองปัจจัยควรเร่งรัดพัฒนาโดยเร็ว มิฉะนั้นความเสียเปรียบคู่แข่งจะมีมากขึ้น

คำสำคัญ : ชุมชนท้องถิ่น ขีดความสามารถ ยุทธศาสตร์ชาติ

Abstract

A visionary framework and proactive approach in one country which has been introduced for continuous development approaches for national development in the near future. Economic roots are important. To create a new memorial in the future by adding members of the House of Representatives.

Developing participants in the competition requires a development approach to promote economic competitiveness of the community. The economic competitiveness of the community Stable, prosperous, sustainable".

This research, from the analysis, found that the development of local community competitiveness should be done at two levels, all at the macro level and the need to develop entrepreneurs, namely (1) macro level by creating a core All 12 competitions are strong. (2) Must develop excellent entrepreneurs and products Otherwise, the disadvantage of competitors will be more.

Keywords : Local community, Competitive Advantage, National Strategy

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อยกระดับรายได้ของประเทศให้สูงขึ้น มุ่งพัฒนาบนพื้นฐาน (1) ต่อยอดอดีต มองรากเหง้าที่สำคัญ ทางเศรษฐกิจ (2) ปรับปัจจุบัน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในมิติคมนาคม เทคโนโลยี และอุตสาหกรรม (3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ พัฒนาคมนวัตกรรม

จากประเด็นพื้นฐานข้างต้น มีประเด็นยุทธศาสตร์ อันประกอบไปด้วย (1) การสร้างเกษตรมูลค่า (2) อุตสาหกรรมและการบริการแห่งอนาคต (3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว (4) โครงสร้างพื้นฐาน และ (5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของผู้ประกอบการยุคใหม่ ซึ่งประเด็นดังกล่าว นับเป็นพื้นฐานหรือรากเหง้าที่มีมาแต่เดิมในชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นมีความสามารถที่จะพัฒนา ศักยภาพดังกล่าวในเชิงเศรษฐกิจ โดยนำจุดเด่นที่มีในแต่ละชุมชนท้องถิ่นมาเป็นแนวทางการพัฒนา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ชุมชนท้องถิ่นมีฐานะเป็นหน่วยทางสังคมในการพัฒนาประเทศ และเป็นรากฐานของการพัฒนาด้านต่างๆ เป็นศูนย์รวมในการสร้างเครือข่ายให้ชุมชนสามารถพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเอง และสามารถต่อรองกับภาครัฐในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาได้อีกด้วย

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางสนับสนุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีแนวทางรองรับเพื่อให้สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ตามวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ
2. ศึกษาแนวทางสนับสนุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นที่เหมาะสม

การทบทวนวรรณกรรม

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับการพัฒนาประเทศ

1.1 แนวคิดยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ หมายถึง กรอบวิสัยทัศน์และวิธีการเชิงยุทธศาสตร์ที่ชาติหนึ่งชาติใดได้กำหนดแนวทางขึ้นอย่างรอบคอบ เพื่อเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ดังต่อไปนี้ (1) มีเป้าหมายเชิงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ท้าทาย สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนา (2) มีหลักวิธีการที่ดี ซึ่งเรียกว่ายุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่สามารถทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง (3) เป้าหมายและวิธีการข้างต้นจะต้องมีความเป็นไปได้ และต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง (reality) ทั้งภายในและภายนอกประเทศ (4) สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงและเสมอภาค (5) สามารถเพิ่มพลังความสามารถของชาติและประชาชนในการแข่งขันกับคู่แข่งในลักษณะต่างๆ อันหลากหลายได้ (6) เป็นเครื่องมือในการบูรณาการพลังในภาคส่วนต่างๆ ให้ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศที่ประสบความสำเร็จในระดับสากลมักจะมีแนวทางยุทธศาสตร์ที่กำหนดเอาไว้เพื่อเป็นกรอบ และเครื่องมือหลักในการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้ประเทศดำเนินไปสู่ความก้าวหน้าและสามารถแข่งขันได้ กรณีประเทศไทยเอง ได้มีการกำหนดแผนพัฒนาประเทศมายาวนานเปรียบเสมือนแนวทางยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกรอบ และเครื่องมือหลักในการพัฒนาประเทศ และในปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ในระยะยาว

1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 65 บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และยึดแนวทางตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยมีการกำหนดระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ส่งผลให้เกิดการตรากฎหมาย "พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560" ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์สำคัญๆ คือ (1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560 มีจุดมุ่งเน้นให้เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยภาคส่วนต่างๆ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานี้ด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น (1) ภาครัฐ ประกอบด้วย ส่วนกลางในฐานะเป็นเจ้าภาพหลัก ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น (2) ภาคเอกชน และ (3) ภาคประชาชน ทั้งสามส่วนนี้จะต้องประสานความร่วมมือกันภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมกับประเทศชาติต่อไปในอนาคต

1.3 การพัฒนายุทธศาสตร์ในสังคมประชาธิปไตย

โดยธรรมชาติของสังคมประชาธิปไตยจะมีลักษณะเป็นสังคมที่มีพลวัตทางการเมือง การปกครองสูง ทิศทางนโยบายการพัฒนาประเทศมีลักษณะแปรผันไปตามกระแสแนวคิดและผลประโยชน์ทางการเมืองของพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นรัฐบาล ดังนั้นการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติในระยะยาวจึงจำเป็นต้องยกระดับให้เป็นวาระของชาติ ที่ได้รับการยอมรับและมีความยืดหยุ่นสูง รวมทั้งหลักยึดที่ดีประกอบกัน ลักษณะที่จำเป็นดังกล่าวจึงจะสามารถตอบโต้กระแสพลวัตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้การพัฒนาระยะยาวเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์ชาติต้องการความสามารถในการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพสูงกับคู่แข่งอันหลากหลาย และยากที่จะประมาณสถานการณ์การล่วงหน้าได้อย่างครบถ้วน ว่าคู่แข่งแต่ละชาติจะพลิกแพลงไปในทิศทางใด ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเรื่องของอนาคตที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน ทั้งด้านโอกาสและภัยคุกคาม ดังนั้นความจำเป็นต้องเข้าใจสถานการณ์ในอนาคตและหายุทธวิธีในการควบคุมอนาคตให้ได้ ดังนั้นการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์และพยากรณ์อนาคตให้ถูกต้อง ความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีในการพยากรณ์อนาคต จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

1.4 ยุทธศาสตร์ระดับท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ระดับท้องถิ่น เป็นส่วนย่อยของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งยึดพื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนา (area-based approach) จึงจำเป็นต้องได้รับการจัดทำหรือพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและปัญหาความต้องการของประชาชนในแต่ละยุทธศาสตร์ระดับท้องถิ่นด้วย การจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัด เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการพัฒนาจำเป็นต้องวิเคราะห์และศึกษาข้อเท็จจริงในระดับท้องถิ่นให้ถี่ถ้วน และนำผลการศึกษานั้นมาเป็นฐานในการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ระดับท้องถิ่นเพื่อความถูกต้อง เหมาะสม และชัดเจน

องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนราชการหนึ่งตามโครงสร้างการบริหารไทย จำเป็นต้องมีความเข้าใจในการจัดทำยุทธศาสตร์ระดับท้องถิ่น โดยจะต้องมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการจัดทำยุทธศาสตร์ระดับท้องถิ่น โครงสร้างของรูปแบบยุทธศาสตร์ระดับท้องถิ่นสอดคล้องกับรูปแบบยุทธศาสตร์ชาติ ต้องประกอบขึ้นด้วยอย่างน้อย 3 ส่วน (1) วิสัยทัศน์ระยะยาว (2) ยุทธศาสตร์การพัฒนา และ (3) การดำเนินการตามขั้นตอนที่ควรจะเป็น ดังภาพที่ 1

2. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

2.1 ขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น

2.1.1 ความหมาย

ความสามารถในการแข่งขันมีความหมายครอบคลุมถึง (1) ความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการคุณภาพดีและราคาถูกกว่าคู่แข่ง (2) มีความสามารถในการเป็นผู้นำทางการตลาด (3) สามารถสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริโภคสูงกว่าคู่แข่ง (ความสามารถในการพัฒนานวัตกรรม)

2.1.2 ความสำคัญ

โลกาภิวัตน์เป็นโลกแห่งการแข่งขัน ท้องถิ่นใดขาดความสามารถในการแข่งขัน สังคมนั้นจะตกอยู่ในภาวะเสียเปรียบและล่าหลัง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะตกอยู่ภายใต้กับดักอันเนื่องมาจากความด้อยในความสามารถ อันเป็นสาเหตุทำให้เศรษฐกิจถดถอย และอาจมีผลต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนทั่วไปเดือดร้อน ยากจน และนำไปสู่การดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดในการยังชีพ ปัญหาทั้งหลายก็จะประทุขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่จบสิ้น

สาเหตุที่ไทยไม่สามารถก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางได้ เพราะประเทศไทยขาดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ สินค้าของไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นสินค้าขั้นปฐมภูมิ (Primary Products) คือ ขายไปในลักษณะวัตถุดิบที่ยังไม่ได้แปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ข้าว ยางพารา ปาล์ม ไก่แช่แข็ง กุ้ง สัตว์น้ำ ฯลฯ สินค้าเหล่านี้ไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สูงพอ เพราะเราไม่มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และสร้างตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปรองรับ ดังนั้น ในอนาคตอันใกล้ หากประเทศไทยต้องการก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลางให้ได้ จำเป็นต้องรีบเร่งแก้ไขปัญหานี้ให้สำเร็จ

ชุมชนท้องถิ่น ในประเทศไทยมีความหลากหลาย ทั้ง ด้านภูมิศาสตร์ ด้านสังคม วัฒนธรรม และรากเหง้าของท้องถิ่นที่มีมาอย่างยาวนาน ในอนาคตจะมีปัญหา ดังนั้น จึงถึงเวลาที่ต้องหันมาใคร่ครวญ ทบทวน และวางยุทธศาสตร์ระยะยาวให้รัดกุม โดยพยายามเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น

2.1.3 แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ระดับมหภาค

ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี เชื่อว่าการแข่งขันเสรีเป็นหลักการที่ดีที่สุด และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิต การประหยัดในทรัพยากรที่ใช้ และสามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ผู้บริโภคได้

แนวคิดเรื่อง “ความสามารถในการแข่งขัน” อันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปนั้น พัฒนาขึ้นโดย องค์กรระดับสากลเรียกว่า “เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum (WEF))” ซึ่งได้เริ่มทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ในระดับโลก พบว่า ความสามารถในการแข่งขันมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับระดับของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ สามารถยกระดับการพัฒนาตนเองได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงได้จัดทำดัชนีวัดระดับความสามารถในการแข่งขันขึ้น 110 ดัชนี ถัดจากนั้นได้นำดัชนีที่มีลักษณะพื้นฐานเดียวกันมาจัดกลุ่มได้ 12 กลุ่ม เรียกแต่ละกลุ่มว่า “เสาหลัก (pillar)” แล้วนำเอา 12 เสาหลักนี้มาพิจารณาขีดความสามารถในการขับเคลื่อนในการพัฒนา (Driver Ability) ของประเทศต่าง ๆ พร้อมทั้งแยกแยะระดับการพัฒนากออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) ประเทศหรือสังคมที่มีการพัฒนาต่ำ (Low Development Economy) ใช้ สินค้าขั้นปฐมภูมิ (Primary Products) เป็นพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจ b(2) ประเทศหรือสังคมที่มีการพัฒนาระดับปานกลาง (Middle Income Economy) ได้รับการพัฒนาด้านประสิทธิภาพในการผลิตขึ้นมาเป็นสังคมที่มีประสิทธิภาพในการผลิตมากกว่าสังคมประเภทแรก (Efficiency Enhancement) (3) ประเทศหรือสังคมประเภทสุดท้าย คือ สังคมพัฒนาสูง (High Income Economy) ผลิตสินค้าและบริการที่มูลค่าเพิ่มสูง

(High Value Added Product) มีตลาดที่กว้าง มูลค่ามาก สามารถทำรายได้ของสังคมสูง ค่าจ้างแรงงานสูง ความรู้และทักษะสูงมาก

ปัจจัยสนับสนุนความสามารถในการแข่งขัน เพื่อเป็นแนวทางสากลให้ประเทศต่าง ๆ สามารถพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในการแข่งขันที่สูงขึ้น WEF จึงได้พัฒนาดัชนีวัดความสามารถในการแข่งขันขึ้น 110 ดัชนี ดังกล่าวมาแล้ว โดยดัชนีทั้ง 110 ตัวชี้วัดนี้ถูกจัดไว้เป็นหมวดหมู่ได้ออกเป็น 12 กลุ่ม เรียกแต่ละกลุ่มนี้ว่า เสาหลัก (Pillar) ทั้ง 12 เสาหลักนี้ยังจัดเสาหลักที่มีลักษณะใกล้เคียงเข้าไว้ด้วยกัน อีกชั้นหนึ่ง เรียกว่า ตัวขับเคลื่อน (Driver) ตัวขับเคลื่อนทั้ง 3 ตัวนี้ ได้แก่

ปัจจัยสนับสนุนที่ 1 เป็นปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirements or Factor Driver) ซึ่งมี 4 เสาหลักหรือ 4 ปัจจัยพื้นฐานหลัก คือ ปัจจัยพื้นฐานหลัก 1 สภาพสถาบัน (Institutions) ปัจจัยพื้นฐานหลัก ที่ 2 สภาพโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 3 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Environment) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 4 สุขภาวะและการศึกษาพื้นฐาน (Health and primary Education)

ปัจจัยสนับสนุนที่ 2 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพเศรษฐกิจ (Efficiency Driver) เป็นการพิจารณาถึงเสาหลักที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีเสาหลักในกลุ่มนี้ 6 ปัจจัยพื้นฐานหลัก คือ ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 5 การศึกษาระดับอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Higher Education and Training) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 6 ประสิทธิภาพทางการตลาด (Good Market Efficiency) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 7 ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน (Labor Market Efficiency) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 8 การพัฒนาตลาดการเงิน (Financial Market Development) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 9 ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี (Technological readiness) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 10 ขนาดตลาด (Market Size)

ปัจจัยสนับสนุนที่ 3 ด้านนวัตกรรมและความลึกล้ำทางธุรกิจ (Innovation and Sophistication Driver) ตัวขับเคลื่อนนี้ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 11 ความลึกล้ำในกลไกทางธุรกิจ (Business Sophistication) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 12 การพัฒนานวัตกรรม (Innovation)

ทั้งนี้ ปัจจัยพื้นฐานหลักทั้ง 12 ปัจจัยสามารถสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

2.1.4 แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ระดับเชิงจุลภาค

แนวคิดในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันในเชิงจุลภาค เป็นแนวคิดในการพัฒนาผู้ประกอบการ และผลิตภัณฑ์ในการแข่งขันเป็นรายประเภท ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดคุณภาพเพียงพอที่จะแข่งขันได้

ทั้งนี้ ความเป็นเลิศในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ในแต่ละชนิดนั้น ต้องประกอบไปด้วยความเป็นเลิศเหนือคู่แข่งทั้ง 4 ด้าน คือ (1) ด้านการผลิต (2) ด้านการตลาด (3) ด้านการบริการ (4) ด้านนวัตกรรม ซึ่งการพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าว ต้องอาศัยความสามารถของผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญ

3. แนวทางเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ชุมชนท้องถิ่นโดยทั่วไปในประเทศไทย นอกจากประชาชนเจ้าของชุมชนท้องถิ่นแล้ว ชุมชนท้องถิ่นยังประกอบไปด้วยภาครัฐและเอกชนที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาด้วย อาทิ หอการค้า สมาคม อุตสาหกรรม แนวทางในการสนับสนุนเพื่อให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถ จำเป็นจะต้องประสานความร่วมมือในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนท้องถิ่น คือ 1) มีการจัดการเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันให้จริงจัง โดยรัฐต้องร่วมมือสนับสนุนด้วย เพื่อไม่ให้เสียเปรียบคู่แข่งของประเทศเพื่อนบ้าน 2) ต้องมียุทธศาสตร์และแผนร่วมกันระหว่าง รัฐ มหาวิทยาลัย และผู้ประกอบการ เพื่อให้การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันอย่างเป็นระบบ และ 3) ต้องมีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบและตรงกับเป้าหมาย

4. เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์และยุทธวิธีพัฒนา

ในการพัฒนาขีดความสามารถในระยะยาว ผลการศึกษาพบว่า (1) ต้องมียุทธศาสตร์พัฒนาความสามารถในการแข่งขันให้ชัดเจน โดยความสามารถของชุมชนท้องถิ่นนอกจากจะประกอบด้วย 3 ปัจจัยในการแข่งขันของ WEF ดังกล่าวมาแล้ว ยังจำเป็นต้องเพิ่มปัจจัยที่ 4 ขึ้นมาอีกอย่างน้อย 1 ปัจจัยคือ “ปัจจัยด้านความสามารถของผู้ประกอบการและฝีมือแรงงาน” เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้สูงขึ้นไม่ด้อยไปกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

1) ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีพัฒนาผู้ประกอบการและทักษะฝีมือแรงงาน *ด้านผู้ประกอบการ* ต้องทำการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการทุกประเภท เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้เทียบเท่าระดับสากล *ด้านทักษะฝีมือแรงงาน* ให้มีการจัดทำแผนความร่วมมือในการผลิตและใช้บุคลากรระหว่างผู้ประกอบการและมหาวิทยาลัยในชุมชนท้องถิ่นหรือใกล้เคียง เพื่อให้มีความชัดเจนในการผลิตและใช้แรงงาน

2) ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีพัฒนาด้านปัจจัยพื้นฐาน ให้มีการศึกษาถึงจุดอ่อนจุดแข็งด้านปัจจัยพื้นฐาน (โดยใช้เกณฑ์ของ WEF เป็นหลัก) อันได้แก่ ปัจจัยเชิงสถาบัน ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และปัจจัยพื้นฐานทางการศึกษาและสาธารณสุข

3) ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีพัฒนาปัจจัยเสริมส่งเสริมประสิทธิภาพ ให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์การพัฒนาความสามารถ จัดทำแผนงาน/โครงการ และจัดทำขับเคลื่อนให้เป็นไปตามยุทธวิธีนี้ *ด้านศักยภาพอุดมศึกษา* ร่วมกันจัดทำเกณฑ์ชี้วัด มาตรฐาน ให้เกิดความสอดคล้องระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค เพื่อให้นักศึกษาที่ผลิตขึ้นมาเข้าสู่ภาคแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ *ด้านการฝึกอบรมระหว่างประจำการ* ดำเนินการให้เกิดการร่วมมือในการฝึกอบรมระหว่างประจำการ ระหว่างผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษาภายในพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อทักษะความสามารถในระดับสากล *ด้านประสิทธิภาพทางการตลาด* พัฒนาความสามารถผู้ประกอบการให้มีความสามารถในเชิงตลาดในระดับสากล และส่งเสริมทางการตลาดโดยวิธีการต่าง ๆ *ด้านประสิทธิภาพตลาดแรงงาน* จัดระบบตลาดแรงงานให้มีประสิทธิภาพสูง *ด้านการพัฒนาตลาดเงิน* จัดให้มีสถาบันทางการเงินอย่างเพียงพอ เชื่อถือได้ รวมทั้งให้มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี การศึกษาเพื่อกำหนดเทคโนโลยีที่ต้องการใช้ล่วงหน้า

อภิปราย

ภายใต้การแข่งขันของโลกสมัยใหม่ชุมชนท้องถิ่นในประเทศที่ประสบความสำเร็จในระดับสากลมักจะมีแนวทางยุทธศาสตร์ที่กำหนดเอาไว้เพื่อเป็นกรอบ และเครื่องมือหลักในการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้ประเทศดำเนินไปสู่ความก้าวหน้าและสามารถแข่งขันได้

กรณีประเทศไทยเอง ได้มีการกำหนดแผนพัฒนาประเทศมายาวนานเปรียบเสมือนแนวทางยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกรอบ และเครื่องมือหลักในการพัฒนาประเทศ และในปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ในระยะยาว คือ "พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560" ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์สำคัญๆ คือ (1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนท้องถิ่นและประเทศ โดยจำเป็นต้องสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันแก่ชุมชนท้องถิ่น ตามแนวทางหลักทั้งในระดับมหภาค และระดับจุลภาค ต่อไปนี้

(1) ระดับมหภาค มีปัจจัยที่จำเป็นจะต้องพัฒนาเพื่อให้เกิดขีดความสามารถที่เหมาะสมของชุมชนท้องถิ่น ดังนี้ **ปัจจัยสนับสนุนที่ 1** เป็นปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirements or Factor Driver) ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานหลัก 1 สภาพสถาบัน (Institutions) ปัจจัยพื้นฐานหลัก ที่ 2 สภาพโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 3 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Environment) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 4 สุขภาวะและการศึกษาพื้นฐาน (Health and primary Education) โดยพิจารณาว่า คุณภาพและปริมาณการศึกษาพื้นฐาน และสาธารณสุข ว่ามีความเข้มแข็งและทั่วถึงเพียงใด **ปัจจัยสนับสนุนที่ 2** ปัจจัยด้านประสิทธิภาพเศรษฐกิจ (Efficiency Driver) มีเสาหลักในกลุ่มนี้ 6 ปัจจัยพื้นฐานหลัก ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 5 การศึกษาระดับอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (Higher Education and Training) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 6 ประสิทธิภาพทางการตลาด (Good Market Efficiency) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 7 ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน (Labor Market Efficiency) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 8 การพัฒนาตลาดการเงิน (Financial Market Development) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 9 ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี (Technological readiness) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 10 ขนาดตลาด (Market Size) เป็นการพิจารณาถึงขนาดตลาดว่ามีขนาดใหญ่หรือเล็กมากน้อยเพียงใด ทั้งปริมาณและมูลค่าของตลาด **ปัจจัยสนับสนุน 3** ด้านนวัตกรรมและความลึกล้ำทางธุรกิจ (Innovation and Sophistication Driver) ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 11 ความลึกล้ำในกลไกทางธุรกิจ (Business Sophistication) ปัจจัยพื้นฐานหลักที่ 12 การพัฒนานวัตกรรม (Innovation) ปัจจัยเหล่านี้ได้อธิบายรายละเอียดเอาไว้แล้วข้างต้น

(2) ระดับจุลภาค แนวคิดในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันในเชิงจุลภาค เป็นแนวคิดในการพัฒนาผู้ประกอบการ และผลิตภัณฑ์ในการแข่งขันเป็นรายประเภท ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดคุณภาพเพียงพอที่จะแข่งขันได้ สร้างความเป็นเลิศในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ใน (1) ด้านการผลิต (2) ด้านการตลาด (3) ด้านการบริโภค (4) ด้านนวัตกรรม ซึ่งการพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทั้ง 4 ด้านดังกล่าว ต้องอาศัยความสามารถของผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญ

ในการดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ทำเป็นจะต้องสร้างแนวทางที่ชัดเจนเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นไว้เป็นแนวทางในการดำเนินการ และประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน แก่ชุมชนท้องถิ่นของไทย

สรุป

ความสามารถในการแข่งขัน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในอนาคต สำหรับชุมชนท้องถิ่นเป็นเรื่องที่สำคัญ แม้ความสามารถในการแข่งขันเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยทำมาก่อน แต่ในอนาคตจะมีความสำคัญมาก เพราะชุมชนท้องถิ่นจำเป็นต้องแข่งขันกับท้องถิ่นอื่น และประเทศต่างๆ ที่เป็นคู่แข่ง

การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของชุมชนท้องถิ่น ควรทำใน 2 ระดับ คือ (1) ระดับมหภาค โดยสร้างปัจจัยหลักในการรองรับการแข่งขันทั้ง 12 ปัจจัยให้เข้มแข็ง (2) ต้องพัฒนาผู้ประกอบการและผลิตภัณฑ์ที่ต้องการความเป็นเลิศ ให้มีความสามารถสูงขึ้น ทั้งสองปัจจัยควรเร่งรัดพัฒนาโดยเร็ว มิฉะนั้นความเสียเปรียบคู่แข่งจะมีมากขึ้น

บรรณานุกรม

- โกวิทย์ พวงงาม. 2559. การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมติใหม่ในอนาคต. ตีพิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- อุดม ทุมโฆสิต. 2551. การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่บทเรียนจากประเทศที่พัฒนาแล้ว. กรุงเทพมหานคร: แชนท์ โฟร์พรีนติ้ง.
- นราธิป ศรีราม. 2550. เอกสารการสอนชุดวิชา การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เล่มที่ 2 : หน่วยที่ 8-15. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Barzelay, M. 1992. **Breaking through Bureaucracy: A New Vision for Managing in Government.** Berkeley: University of California Press
- Bidyha Bowornwathana. 2011. **Reorganization.** The International Encyclopedia of Political Science.
- Christensen, T., P. Lægreid, P.G. Roness and K.A. Røvik. 2008. **Organization Theory and the Public Sector: Instrument, Culture and Myth.** London: Routledge.
- Christopher Hood. 1991. **A Public Management for All Seasons?.** Public Administration. Vol. 69 Spring 1991 (3-19).

- Gordon L. Clark. 1984. **A Theory of local Autonomy. Annals of the Association of American Geographers.** Jun84, Vol.74Issue 2, Pp. 195-208.Retrieved August 11, 2004
- Hirschman.A.O (1970) .**Exit, Voice and Loyalty : Responses to Decline in Firms, Organization and States.** Harvard : Harvard University Press.
- Hughes, O.E. 1998. **Public Management and Administration: An Introduction.** Houndsmills, Basingstoke: Macmillan.
- Imanaka, Yasuyuki. 2010. Civil Service Reform in Japan. In **Public Administration in East Asia: Mainland China, Japan, South Korea, Taiwan.** Berman, Evan M., Moon, M. Jae. and Choi, Heungsuk. (Eds.). New York: CRC Press.
- Jenkins .W.J (1978) .**Policy Analysis : A Political and Organization Perspective.** York :St.Martin's Press. 126-134.
- Lynn Jr, L.E. 1998. "The New Public Management: How to Transform a Theme into a Legacy." *Public Administration Review.* 58 (3), 231-237.
- Olsen .M (1956) .**The Logic of Collective Action : Public Goods and the Theory of Groups.** Harvard: Harvard University Press.
- Ostrom .V&E (1971).**Public Choice : A different Approach to the study of Public Administrative** .*Public Administration Review.* March-April,203-216
- Ostrom V. (1974) .**The Intellectual Crisis in American Public Administration.** Alabama : Alabama University Press.
- Rhodes R.A. W. 1996.**The New Governance: Governing without Government in** **Hodges,** ed. *Governance and the Public Sector.*
- Wegrich, K. 2009. "Public Management Reform in the United Kingdom: Great Leaps, Small Steps, and Policies as their Own Cause." In S. Goldfinch and J. Wallis (eds). *International Handbook of Public Management Reform.* Cheltenham: Edward Elgar, 137-154.
- Akio, Kamiko. 2010. Public Service Ethic and Corruption in Japan. In **Public Administration in East Asia: Mainland China, Japan, South Korea, Taiwan.** Berman, Evan M., Moon, M. Jae. and Choi, Heungsuk. (Eds.). New York: CRC Press.